

Verslag Emissie Symposium 21 maart 2013

Op donderdag 21 maart waren zo'n honderd deelnemers afgereisd naar de sfeervolle locatie "Karel V" in Utrecht, waar het Emissiesymposium plaats vond. Dit jaarlijks terugkerende symposium, georganiseerd door Deltares in samenwerking met STOWA, Rijkswaterstaat, de KNW en Alterra, geeft een overzicht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van het onderdeel oppervlaktewater van de EmissieRegistratie en van recente projecten waarbij emissies naar oppervlaktewater een belangrijke rol spelen. Het programma bestond uit een aantal plenaire lezingen in de ochtend, en een viertal workshops in de middag, waaruit deelnemers in 2 achtereenvolgende rondes een keuze konden maken. Dit alles onder de bezielende leiding van dagvoorzitter Gert-Jan de Maagd van het ministerie van I&M, die de hele dag vakkundig én met een vrolijke noot aan elkaar wist te praten. Voor aanvang van het programma maakte hij bekend dat de huidige projecteider van de EmissieRegistratie bij Deltares, Sacha de Rijk, een nieuwe functie heeft gekregen, en dat zij wordt opgevolgd door Erwin Roex. Erwin is ecotoxicoloog, en houdt zich in die hoedanigheid ook veel bezig met emissies van allerlei stofgroepen. Wij wensen Erwin en Sacha veel succes in hun nieuwe functies!! De presentaties van de dag zijn terug te vinden op de [website](http://www.emissieregistratie.nl) van EmissieRegistratie (www.emissieregistratie.nl).

In de eerste presentatie gaf Sacha de Rijk een overzicht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van de EmissieRegistratie. Zij liet onder andere zien hoe de gegevens uit de EmissieRegistratie gebruikt waren voor een bronnenanalyse in het Maasstroomgebied. Verder liet zij toenemende trends zien van een aantal stoffen zoals het gewasbeschermingsmiddel Imidacloprid en de pijnstiller Diclofenac. Het zichtbaar maken van de trend van deze laatste stof is mede mogelijk geworden door de Watson database, die in- en effluentgegevens bevat voor een groot aantal stoffen. Naast het verder ontwikkelen van de Watson database zal komend jaar verder worden ingegaan op het verbeteren van de emissieroutes erfafspoeling, atmosferische depositie en vislood uit de sportvisserij.

In de daarop volgende presentatie ging Dick Vethaak (Deltares en IVM-VU) in op een nieuwe groep van miliecontaminanten, de microplastics. Dick liet zien dat deze kleine plastic deeltjes in alle milieucompartmenten aangetoond worden, maar dat er eigenlijk geen goed overzicht is van de bronnen van deze deeltjes. Het is dus zaak om in de komende tijd een goed monitoringsprogramma voor deze deeltjes op te zetten om deze problematiek beter in kaart te kunnen brengen. Dick deed dan ook een oproep aan alle aanwezige waterbeheerders om hierop initiatieven te ontplooiën.

Van links naar rechts de sprekers: Gertjan de Maagd, Sacha de Rijk, Dick Vethaak, Harm Gerrits, Andre Bannink.

Harm Gerrits van WS Rijnland ging vervolgens in op de nutriëntenproblematiek in het Rijn-West stroomgebied, een van de belangrijkste waterkwaliteitsproblemen in dat gebied. Harm liet op inspirerende wijze zien hoe zij met behulp van onder andere gegevens uit de EmissieRegistratie binnen Rijn-West de problematiek in beeld hadden gebracht, maatregelen hadden geformuleerd en vervolgens, met behulp van een studie van Alterra, de beïnvloedbaarheid van die maatregelen op de vrachten van nutriënten hadden onderzocht.

Tenslotte gaf André Bannink (RIWA) een update van de “substances of emerging concern” die tegenwoordig in het oppervlaktewater worden aangetroffen. Mede dankzij verbeterde analysetechnieken zijn we in staat om steeds meer stoffen in ons drinkwater te detecteren. Sprekend voorbeeld hiervan is de zoetstof acesulfaan, die we door de toenemende consumptie van light-producten ook steeds meer in het oppervlaktewater aantreffen, waaruit de dagvoorzitter concludeerde dat ons oppervlaktewater straks ook “light” is. De vraag die hierbij bleef hangen was “hoe erg is het nou allemaal?”, een vraag die André ook niet direct kon beantwoorden.

Na een overheerlijke lunch, met veel netwerkmogelijkheden was het tijd voor het middagdeel met de workshops.

In de workshop “Mest en nutriëntenbelasting van het milieu” zijn onder leiding van Peter Schipper (Alterra) verschillende facetten van het watermilieu aan bod gekomen. Door Douwe Jonkers, Ministerie van IenM, werd aandacht besteed aan de beleidsdoelen van het Rijk op het gebied van de KaderRichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn. Gelet op de huidige kwaliteit van het grondwater en de beperkte doelrealisaties in het oppervlaktewater is er generiek een aanscherping van het mestbeleid noodzakelijk. IenM en de waterschappen zijn hiervoor gezamenlijk aan zet in het kader van het 5^e NAP aangevuld met specifiek gebiedsgericht maatwerk.

Oscar Schoumans van Alterra, besprak de mogelijke routes van grootschalige mestverwerking. Nederland heeft een aanzienlijk fosfaatoverschot in de vorm van dierlijke mest dat niet plaatsbaar is, gelet op de huidige gebruiksnormen. Mestverwerking kan hierbij een belangrijke rol spelen omdat het enerzijds de druk op de mestmarkt wegneemt en anderzijds mineralenproducten kan produceren als secundaire grondstof voor de industrie.

Kees van Rooijen van LTO, gaf aan op welke wijze LTO via het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) gezamenlijk met de waterschappen wil inhaken om tot een verbetering van de waterkwaliteit te komen. Een goed waterbeheer kan niet zonder medewerking van land- en tuinbouw en een sterke land- en tuinbouw kan niet zonder goed waterbeheer. Het landbouwbedrijfsleven pakt dan ook de handschoen op, wat Kees toelichtte aan de hand van een aantal voorbeelden in de regio.

Tot slot toonde Sacha de Rijk (Deltares) een webtool die door WUR/LEI - onder de vlag van Kennis moet stromen - is ontwikkeld. De webtool , www.kennismoetstromen.nl, geeft een overzicht van de IP/KRW landbouw maatregelen aangevuld met een aantal maatregelen van Rijn-west. In dit overzicht kunnen de maatregelen worden vergeleken op de omvang van de kosten en de effecten en op de mate van opschaalbaarheid en praktijkrijpheid. Voor elke maatregel is een factsheet opgesteld waar de meest relevante informatie is samengevat.

De workshop “ De watson-database: hoe hebben waterbeheerders er het meest aan?” werd kort ingeleid door Stefan Janssen en mede begeleid door Nanette van Duijnhoven, beide van Deltares. In de inleiding gaf Stefan aan dat de database een schat aan gegevens bevat van stoffen in in- en effluenten bij RWZI's. Afgelopen jaar is de database verder uitgebreid met een groot aantal meetgegevens. De database is nog niet erg bekend en wordt nog niet veel gebruikt. Het komende jaar zal daar verandering in komen, want er wordt gewerkt aan een verdere optimalisatie van de database en aan een internet applicatie. De database wordt daardoor vrij toegankelijk op de website van de EmissieRegistratie. Daarvoor is input nodig van potentiële gebruikers. Reden genoeg om tijdens de workshop eens zelf aan de slag te gaan met de database. Na 30 minuten oefenen was de interesse van de meeste deelnemers gewekt. Er bleek inderdaad een schat van informatie aanwezig te zijn in de database. Een van de deelnemers wilde al direct aan de slag met de Watson database. Naast de internet applicatie komt STOWA met een informatiebrochure over de Watson database.

In de workshop “het hoe en wat van factsheets voor de kaderrichtlijn Water” werd in een korte inleiding door Paul Latour van IHW en Peter Wondergem van RWS-Waterdienst/CSN ingegaan op deze factsheets. Waterbeheerders leveren een actieve bijdrage aan de totstandkoming van de factsheets. Tijdens de workshop zijn de verschillende onderdelen van de factsheets met de deelnemers doorgelopen en is met elkaar verkend of er mogelijkheden zijn om het proces van totstandkoming van de factsheets te verbeteren. Daarbij bleek dat er bij de aanwezige waterbeheerders vooral veel vragen leven over achterliggende processen bij de implementatie van de KRW en de voorbereidingen van de Stroomgebiedbeheerplannen 2015. Daarnaast werden ook veel suggesties gedaan om de inhoud en de lay-out van de factsheets te verbeteren. Over de vraag of de factsheets voldoende informatie bevatten om de KRW-gebiedsprocessen te ondersteunen en om te kunnen rapporteren over de waterlichamen, verschilden de meningen. Sommigen vonden dat de factsheets al te uitgebreid waren, anderen zouden graag meer kwantitatieve informatie opgenomen zien. Alle opmerkingen, vragen en suggesties die tijdens de workshop zijn geïnventariseerd, zullen door het Informatiehuis Water samen met het ministerie I&M op hun merites voor verbetering van de factsheets beoordeeld worden.

Tijdens de workshop “ toepassing van gegevens uit EmissieRegistratie” gaven Janneke Klein van Deltares en Marc Vissers van Grontmij een korte presentatie over de door hen uitgevoerde emissie-inventarisaties in het stroomgebied van de Maas respectievelijk Rijn-West. Beide studies maakten gebruik van data uit de EmissieRegistratie. Na de presentaties gingen de deelnemers in kleine groepjes aan de slag met de vraag wat er wel en niet kan met gegevens uit EmissieRegistratie. De gegevens worden als bron van informatie gezien als er geen eigen gegevens beschikbaar zijn. Maar ook voor het identificeren van bronnen, ruimtelijke variatie, trends, projectmatige studies en het verbeteren van proces kennis is de EmissieRegistratie inzetbaar. Seizoensdifferentiatie, inzicht in onzekerheden, invloed buitenland en het opleggen/onderbouwen van maatregelen werden genoemd als aspecten waarvoor EmissieRegistratie minder geschikt is. Een van de belangrijkste aanbeveling uit de workshop was de afstemming met de regio. Maar ook het opnemen van de aanvoer vanuit het buitenland, inzicht in onzekerheden en de gegevens van overstorten en niet aangesloten huishoudens verdienen de aandacht.

